

**HOTUBA YA MHESHIMIWA JAPHARY MICHAEL (MB),
AKIWASILISHA BUNGENI MAONI YA KAMBI RASMI YA UPINZANI
BUNGENI KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI
KATIKA OFISI YA RAIS – TAMISEMI KWA MWAKA WA FEDHA
2016/17**

*Inatolewa chini ya Kanuni ya 99(9) ya Kanuni za Kudumu za
Bunge,*

Toleo la Januari, 2016

1. UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, Napenda kuchukua fursa hii, kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kunipa nguvu na uwezo wa kusimama mbele ya Bunge lako tukufu ili kutoa maoni ya Kambi Rasmi Rasmi ya Upinzani Bungeni, kuhusu makadirio ya mapato na matumizi ya fedha katika Ofisi ya Rais - TAMISEMI kwa mwaka wa fedha 2016/17.

Mheshimiwa Spika, Napenda pia kutumia nafasi hii kumshukuru Kiongozi wa Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni Mheshimiwa Freeman Mbowe (Mb), kwa imani kubwa aliyonayo kwangu ambayo ilimfanya aniteue kuwa Msemaji Mkuu wa Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni katika Ofisi ya Rais - TAMISEMI. Ninamwahidi utumishi uliotuka katika kutekeleza majukumu yangu.

Mheshimiwa Spika,Kwa kuwa ni mara yangu ya kwanza kusimama hapa kulihutubia Taifa kupitia Bunge, napenda kuchukua nafasi hii vilevile kutoa shukrani zangu za dhati kwa Chama changu cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA) pamoja na wananchi wote wa Moshi Mjini kwa kunipa ridhaa yao ya kuwa mtumishi wao katika ngazi ya Ubunge, sambamba na kukipa chama chetu ridhaa ya kuongoza Halmashauri ya Manispaa Moshi.

Mheshimiwa Spika,Kwa namna ya pekee natoa pongezi kwa viongozi wetu wakuu wa vyama vinavyounda UKAWA kwa kazi kubwa waliyofanya ya kujenga umoja na mshikamano miongoni mwa vyama hivyo jambo ambalo limetupatia ushindi mkubwa katika Uchaguzi Mkuu uliopita.

Mheshimiwa Spika,Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inasikitishwa sana kuona Serikali ya CCM ikiwanyima wananchi haki ya kuona shughuli za bunge moja kwa moja kwa kisingizio cha kubana matumizi huku serikali ikisahau kwamba kupata habari sahihi ni ni jambo la lazima kama binadamu alivyo na mahitaji ya lazima kama chakula, mavazi na malazi.

Mheshimiwa Spika, Inasikitisha pia kuona wabunge wa CCM wakiunga mkono jambo hili na kubeza ushauri wa upinzani huku wakijua kabisa kuwa taarifa sahihi ni ile inayopatikana moja kwa moja kutoka kwenye chanzo cha habari hiyo; na kwamba taarifa inayotolewa nafasi ya pili na kuendelea

huwa inakuwa na mapungufu mengi kiasi kwamba inaweza kupoteza maana yake ya awali na wakati mwingine ikitolewa na watu wasio na nia njema inaweza kupotoshwa na hatimaye kuleta madhara katika taifa na kulifanya taifa kubeba gharama kubwa kuliko ya kuonyesha matangazo hayo moja kwa moja.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Serikali kuruhusu vyombo vya habari vya umma na vya binafsi kurusha moja kwa moja mijadala ya bunge ili wananchi wajue fedha zao zinavyogawanywa katika halmashauri zao, wajue ripoti ya Mdhhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Serikali inasemaje kuhusu halmashauri zao, wajue namna ya kuzibana halmashauri zao ili zisifanye ubadhirifu na wapate hamasa ya kulipa kodi pale wanaporidhishwa na matumizi ya kodi zao. Aidha, Kambi Rasmi ya Upinzani inawataka Wabunge wa CCM, waache kufanya ushabiki bungeni kwani tabia yao ya muda mrefu ya kupuuza maoni ya wapinzani na kuwazomea ndio imelifikisha taifa hapa lilipo, ambapo watu wachache wamepora utajiri wa watanzania na kujilimbikizia wenyewe huku wakitumia wabunge wa CCM kuwatetea na kuwalinda kwenye mhimili huu muhimu sana wa bunge.

Mheshimiwa Spika, Ni ukweli ulio dhahiri kwamba tamthilia inayofanyika hivi sasa ya waliokuwa watetezi wakubwa wa ufisadi ya kutumbua majipu ni sawa na mchawi kutaka kurudisha msukule wake ambao yeye mwenyewe ndiye

aliyeuroga mpaka jamii ikaamini kuwa umekufa . Kwa vyovyote vile hata akifanikiwa kuurudisha utakuwa ni zezeta. Adhabu anayostahili mchawi huyo ni kuuwawa ili asiendelee kuwaaminisha wengine kwamba kazi ya kuwatesa wengine ni kazi halali.

Mheshimiwa Spika, Kwa muktadha huo, adhabu wanayostahili wabunge wa CCM walioshabikia ufiadi na ubadhirifu mpaka ukalifikisha taifa hapa lilipo ya kuwa na majipu kila mahali ni kufutwa kabisa katika uwakilishi wa wananchi ili taifa lianze safari mpya ya kutengeneza viongozi bora wanao

maanisha wanachotamka.

2. UPORAJI WA MADARAKA YA SERIKALI ZA MITAA UNAOFANYWA KWA MAKUSUDI NA SERIKALI KUU.

Mheshimiwa Spika, Msingi wa dhana ya ugatuzi wa madaraka (decentralization) ulikuwa ni kuzipa mamlaka Serikali za Mitaa ili ziweze kuendesha shughuli zake kwa uhuru kwa maslahi ya wananchi wa eneo husika. Aidha, upo mchakato wa kufanya ugatuzi kamilifu (Decentralization by Devolution) almaarufu kama programu ya D by D ili kuzipa Serikali za Mitaa Mamlaka kamili.

Mheshimiwa Spika, Ifahamike kwamba chimbuko la dhana ya mamlaka ya umma na uwepo wa Serikali za Mitaa ni

Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya 1977 (katika ibara ya 145 na 146, sambamba na Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya) ya mwaka 1982 na Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji) ya mwaka 1982 ambazo kwa pamoja zilianzisha mamlaka hizo.

Mheshimiwa Spika, Kitendo cha Serikali Kuu kuingilia madaraka ya Serikali za Mitaa ni kuvunja Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na ni kuvunja Sheria zilizoanzisha Serikali za Mitaa.

Mheshimiwa Spika, Tangu kuundwa kwake, Serikali za Mitaa haizijawahi kuwa na madaraka hata nusu tu ya yale yanayotajwa na Katiba na Sheria zinazoongoza Mamlaka hizo. Uongozi wote wa juu wa Serikali za Mitaa ukianzia Wakurugenzi wa Halmashauri, Makatibu Tawala wa Wilaya na Mikoa, Wakuu wa Wilaya na Mikoa na Waziri mwenye dhamana ya TAMISEMI – wote ni wateule wa Serikali Kuu na wanawajibika kwa Serikali Kuu.

Mheshimiwa Spika, Kwa muundo huo, mamlaka ya Serikali za Mitaa iko Serikali Kuu. Serikali za Mitaa hazina mamlaka ya kuajiri, hazina mamlaka ya kutumia fedha zilizokusanya kwa shughuli zake za maendeleo mpaka zipate kibali kutoka Serikali Kuu. Kimsingi uhusiano uliopo kati ya Serikali Kuu na Serikali za Mitaa ni kama ule wa Mnyapara na Mfungwa.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inamtaka waziri mwenye dhamana na TAMISEMI, ambaye mara kadhaa amesikika akijinasibu kwa ni mtu anayefuata sheria kikamilifu, aanze kutekeleza sheria, kwa kuacha kuingilia utendaji wa Serikali za Mitaa na badala yake kuziacha zijiendeshe zenyewe ili kukidhi matakwa ya sura ya nane ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inayohusu “Madaraka ya Umma”.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Serikali vilevile kuleta muswada wa Marekebisho ya Sheria za Serikali za Mitaa (Mamlaka za Miji na Wilaya) pamoja na Sheria ya Uchaguzi wa Serikali za Mitaa (Local Government Elections Act) ili pamoja na mambo mengine sheria itamke kuwapa Mameya na Wenyeviti wa Halmashauri nguvu ya kiutendaji (executive power) tofauti na ilivyo sasa ambapo wanatambulika ki-itifaki tu (ceremonial recognition). Aidha, Kambi Rasmi ya Upinzani inapendekeza kwamba, nafasi za kazi za Wakurugenzi wa Halmashauri za Wilaya, Miji na Majiji zitangazwe, na waombaji wafanyiwe usaili kama ilivyo kwa watumishi wengine wa umma, na si kwa uteuzi wa kisiasa kama ilivyo sasa.

2.2 Uwezo wa kutafuta Mapato na Uwezo wa kutumia

Fedha.

Mheshimiwa Spika, Serikali kwa kuunda Halmashauri mijini na vijijini imetoa uwezo kwa madiwani wa kutafuta na kubuni njia mbalimbali za kupata fedha/mapato zinazolingana na gharama za huduma wanazotakiwa kuzitoa kwa wananchi katika maeneo husika. Halmashauri baada ya kutimiza uwezo wa fedha zinapewa uwezo wa kutumia fedha hizo kwa mujibu wa sheria ya fedha ya Serikali za mitaa ya mwaka 1982. Madiwani huzipa Halmashauri uwezo wa kutoza kodi, ushuru, ada n.k.

Mheshimiwa Spika, Urasimu wa serikali kuu katika kufanyia kazi maazimio ya Halimashauri mbalimbali nchini umeziingizia hasara kubwa sana Halimashauri zetu. Mfano ni pale ambapo halimashauri ya Manispaa ya Moshi imeshindwa kupata kibali cha Kukopa benki ya Rasilimali ya Tanzania (TIB) kwa miaka mitatu mfululizo kiasi kwamba hata thamani ya miradi imebadilika. Jambo la kusikitisha zaidi ni pale unapokosa majibu ya ndiyo au hapana kutoka kwa mamlaka zenye dhamana na serikali za Mitaa na hata pale majibu yakitokea yanachukua muda mrefu bila sababu za msingi.

Kambi rasmi ya Upinzani Bungeni inataka kujua ni lini serikali kuu itaondoa urasimu huu ili kuzifanya Halimashauri ziweze

kutimiza majukumu yake na hasa miradi mbalimbali ambayo wanakua wameianzisha.

2.3 Kamati za Uwekezaji za Halimashauri.

Mheshimiwa Spika, Halimashauri zetu zimekuwa na utamaduni wa kuwa na Kamati mbalimbali za kudumu kwa ajili ya kuendesha shughuli mbalimbali za Halimashauri husika . Aidha, Halimashauri zinao uwezo wa kuanzisha kamati mpya za kudumu baada ya kupata ridhaa ya waziri mwenye dhamana na TAMISEMI.

Mheshimiwa Spika, Kutokana na umuhimu wa Halimashauri zetu kuwezesha kuwa na uwezo wa kuongeza mapato yake ya ndani na hivyo kuondoa utegemezi kutoka serikali kuu katika kujiendesha na kukuza maendeleo ya Taifa letu ni vyema tukaanzisha kamati mpya ya kudumu ya **'Uwekezaji'** kwenye Halimashauri zote nchini na iwe na jukumu la kuishauri Halimashauri juu ya masuala mbalimbali ya uwekezaji na mitaji.

Hii ni kutokana na ukweli kuwa kwenye Halimashauri zetu kuna uwekezaji unafanywa na ambao kutokana na hali halisi Mabaraza ya madiwani yanakosa watu wenye weledi katika Nyanja hii na hivyo kujikuta wakiwekeza kwenye miradi ambayo mwisho wa siku wanashindwa kuiendeleza au inakuwa ni ile ile ya siku zote ya kujenga soko ama stendi.

Kambi rasmi ya Upinzani Bungeni , inashauri kuwa kamati hii iundwe na wajumbe kutokana na utaalamu wao kwenye Nyanja hiyo na sio lazima wawe Madiwani ila wawe watu miongoni mwa jamii kwenye Halimashauri husika ambao wako tayari kujitolea kwa kutumia utaalamu wao kuishauri Halimashauri katika uwekezaji na kutafuta mitaji.

2.4 Ardhi kama chanzo kikuu cha Mapato ya Halimashauri.

Mheshimiwa spika, Rasilimali Ardhi ndio kitu pekee ambacho unakikuta kwenye kila Halimashauri nchini iwe Jiji, Manispa au Wilaya . Hivyo basi ili kuziwezesha Halimashauri zetu kuwa na chanzo cha uhakika cha mapato ya ndani (own source) ni vyema ule utaratibu wa awali wa serikali kuu kuchukua kiasi cha asilimia 70 ya mapato na kuiachia Halimashauri asilimia 30 ukatazamwa upya.

Kambi rasmi ya Upinzani Bungeni, inapendekeza kuwa mapato yatokanayo na kodi na tozo mbalimbali za ardhi yagawanywe katika mfumo wa Halimashauri kubakia na asilimia 70 ya mapato yote na Serikali kuu ibakie na asilimia 30 , pendekezo hili linalenga kuziwezesha Halimashauri zote kuwa na chanzo cha uhakika cha mapato na pia kuziwezesha Halimashauri kuweza kupanga matumizi bora ya ardhi ikiwemo kupanga,kupima,kumilikisha,kulipa fidia na kutatua migogoro ya ardhi kwenye maeneo yao kwani watakuwa na rasilimali za kufanya kazi hiyo.

1.5 Kuboresha Maslahi ya Madiwani

Mheshimiwa Spika, Madiwani ni watumishi ambao wanafanya wajibu mkubwa sana kwa mujibu wa sheria zetu ndio wenye wajibu wakusimamia uendeshaji wa Halimashauri, kutafuta na kusimamia mapato yote ya Halimashauri zetu na hata fedha zote ambazo zinatoka serikali kuu zinasimamiwa na Madiwani kupita baraza la madiwani. Hii maana yake ni kusema kuwa zaidi ya shilingi Trilioni 6 ambazo Bunge hili litapitisha hapa zitaenda kusimamiwa na Madiwani wetu kwenye Halimashauri zote nchini.

Mheshimiwa Spika, Madiwani hawa ambao tumewapa majukumu makubwa ya kusimamia fedha za Halimashauri malipo yao yamekuwa hayalingani na ukubwa wa kazi ambazo wanafanya na hali hiyo imepelekea utendaji kazi wao kuwa sio wa kiwango cha kuridhisha na imefikia hata mahali pengine wachache wakawa wanachukua rushwa .

Ili kukabiliana na maslahi duni ya Madiwani **Kambi rasmi ya upinzani Bungeni,** inapendekeza kuwa maslahi ya madiwani hasa mishahara na posho vikaongezwa ili kuweza kuendana na hali halisi ya maisha.

2. HAKI YA WANANCHI KUFUATILIA MWENENDO WA MCHAKATO WA BAJETI YA SERIKALI

Mheshimiwa Spika, Ibara ya 8(1) (a) na (c) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ya 1977 inasema kwamba: ***“Jamhuri ya Muungano wa Tanzania ni nchi inayofuata misingi ya demokrasia na haki ya kijamii, na kwa hiyo: - wananchi ndio msingi wa mamlaka yote, na Serikali itapata madaraka na mamlaka yake yote kutoka kwa wananchi kwa mujibu wa Katiba hii”*** Aidha, ***“Serikali itawajibika kwa Wananchi”***

Mheshimiwa Spika, Kwa muktadha huo, wananchi wana haki ya kujua Serikali yao inafanya nini na Serikali inawajibika kuwapatia wananchi taarifa juu ya utendaji wake wa kazi. Katika hali ambayo haijaeleweka bado, Serikali hii ya awamu ya tano imeamua kwa makusudi kutumia mabavu kukataza urushwaji wa moja kwa moja wa vipindi vya majadiliano ya Bunge ili wananchi wasijue kinachoendelea Bungeni.

Mheshimiwa Spika, Ni muhimu wabunge wakafahamu kwamba, bajeti ya TAMISEMI inayoombwa kuidhinishwa na Bunge kwa mwaka wa fedha 2016/17 ni shilingi trilioni 6.8 sawa na asilimia 23 ya bajeti yote ya Serikali. Fedha hizi ni fedha za Walipa kodi – ni fedha za umma. Kujadili na kupitisha matumizi ya fedha za umma nyingi namna hii bila

wananchi kuwa na fursa ya kuona jinsi bunge lao linavyofanya kazi ya kuwawakilisha katika kazi hiyo, sio tu kunawakosesha haki yao ya msingi ya kupata habari, bali pia kunazua maswali mengi kwamba; pengine Serikali ina mpango wa siri wa kufuja fedha za umma katika matumizi yasiyo ya lazima ndio maana haitaki wananchi wajue kinachoendelea bungeni.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni, inaitaka Serikali kufuta mara moja katazo la kurusha matangazo ya Bunge moja kwa moja kupitia television ya Taifa na vyombo vingine vya habari vilivyokuwa vikirusha matangazo hayo awali ili wananchi ambao ndio msingi wa mamlaka ya Serikali wapate haki yao ya msingi ya kufuatilia mwenendo wa mgawanyo wa fedha zao katika Bajeti ya Serikali kutoka moja kwa moja Bungeni.

Mheshimiwa Spika, ikiwa Serikali itaendelea kuonyesha jeuri na ukaidi kuhusu utekelezaji wa jambo hili kama inavyofanya sasa, Basi Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni italazimika kuishtaki Serikali katika Mahakama ya Wananchi Serikali hii ya awamu ya tano kwa kuwanyima wananchi haki ya kupata habari, tena habari zinazohusu fedha za umma.

Mheshimiwa Spika, Yafaa ikafahamika hapa kuwa Bunge ni mkutano wa hadhara wa wananchi wote , ila kwa kuwa

hakuna ukumbi ama eneo ambalo wananchi wote wanaweza kukusanyika kwa pamoja ndio maana utaratibu ukawekwa wa kutuma wawakilishi wachache (Wabunge) kwa niaba ya wananchi wote ,kwanini tunawazuia wananchi kuhudhuria/kufuatilia mkutano wao wa hadhara?tena wa kugawana rasilimali (bajeti)zao ?

4. MADARAKA YASIYO NA MWONGOZO NI SAWA NA BOMU LISILO NA MWELEKEO (UNGUIDED MISSILE)

Mheshimiwa Spika, Kwa mujibu wa hotuba ya Kiongozi wa Upinzani Bungeni kuhusu bajeti ya Ofisi ya Waziri Mkuu ya tarehe 22 Aprili, 2016 ni kwamba; Serikali hii ya awamu ya tano inaendeshwa bila mwongozo wa muundo na kazi za kila wizara. Kwa msingi huo, utekelezaji wa kazi za Serikali umekuwa ukitegemea zaidi utashi na uwezo binafsi wa kufikiri wa kiongozi wa Serikali wa ngazi husika.

Mheshimiwa Spika, Katika kufanya hivyo, wako viongozi wa Serikali wanafuata mfano wa mamlaka yao ya uteuzi wa **fukuza-fukuza** bila hata kuwasikiliza wale wanaofukuzwa wakifikiri kwamba hivyo ndiyo mamlaka inataka, lakini wapo pia wanaopitiliza mipaka ya utendaji wao wa kazi kwa sababu moja tu ya kutojua mipaka yao kutokana na kutokuwepo kwa mwongozo.

Mheshimiwa Spika, sitazungumzia mawaziri ingawa somo hili linawahusu lakini nitazungumzia habari ya Wakuu wa Mikoa na Wilaya ambao wapo chini ya Wizara ninayoshughulikia.

Mheshimiwa Spika, baadhi ya Wakuu wa Mikoa na Wilaya kwa kukosa mwongozo wa kutafisiri mipaka ya madaraka yao Wamekuwa ni sehemu ya migogoro mingi katika Halmashauri nyingi nchini. Wamehusika sana kuchochea migogoro mingi katika maeneo yao ya utendaji kazi mathalani migogoro ya Wakulima na Wafugaji kwa ajili ya maslahi binafsi, wamehusika sana kupora maeneo ya Ardhi na Mali za Halmashauri kwa manufaa yao na rafiki zao na pia wamehusika sana kuingilia maazimio yanayopitishwa na Baraza la Madiwani katika Halmashauri husika kwa kutoa maagizo yanayokinzana na maazimio ya Baraza la Madiwani la Halmashauri husika.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni ilishapendekeza kufutwa kwa nafasi za Wakuu wa Wilaya na Mikoa kutokana na majukumu yao kutojulikana bayana. Aidha, kuendelea kuwepo kwa nafasi hizo ni kuongeza mzigo wa gharama za uendeshaji wa Serikali kwa kazi ambazo Wakurugenzi wa Halmashauri wakishirikiana na mabaraza ya madiwani wa Halmashauri husika wanaweza kufanya.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka serikali kuangalia upya tija na faida ya kuwepo kwa wakuu

wa Mikoa na Wilaya kiuchumi na kiufanisi. Hii itasaidia kuongeza ufanisi wa serikali za Mitaa na Pia itapunguza Matumizi ya fedha za walipa kodi yasiyo ya lazima kwa ofisi ambazo hazizalishi bali zinatumia tu. Aidha, Kambi Rasmi ya Upinzani inawataka Wakuu wa Mikoa na Wilaya waliopo waache mara moja kuingilia utendaji wa Halmashauri na badala yake waheshimu maamuzi ya mabaraza ya madiwani kwa kuwa ndivyo vyombo halali vya maamuzi kikatiba na kisheria.

5. MUUNDO TATA WA KI-UTAWALA KATIKA SERIKALI ZA MITAA

Mheshimiwa Spika, Licha ya Serikali za mitaa kupewa mamlaka kikatiba na kisheria kujijendesha, lakini zimeshindwa kufanya hivyo kutokana na muundo tata wa ki-utawala.

Mheshimiwa Spika, Wizara zote zikifika ngazi ya TAMISEMI zinakuta utawala au Uongozi mwingine na hivyo watendaji kulazimika kuwajibika sehemu mbili mbili na mwisho wa hilo ni kurushiana mpira pale mambo yanapoharibika. Mfano mzuri ni pale unapokuwa na Naibu Katibu Mkuu TAMISEMI anayehusika na Elimu au Afya. Huyu anawajibika kwa Katibu Mkuu TAMISEMI au Katibu Mkuu wa Wizara Husika?

Mheshimiwa Spika, Ukirudi ngazi ya Halmashauri unamkuta Mkurugenzi ndiye msimamizi mkuu wa maswala yote ya

Maendeleo na Rasilimali watu, lakini katika rasilimali hizo kuna baadhi ya kada ambazo zinawajibika moja kwa moja kwa wizara husika. Halmashauri zinauwezo wa kuajiri kisheria lakini haziwezi kufanya hivyo mpaka ziombe kibali toka Serikali kuu na pia uwajibikaji wa wale wanaoajiriwa bado uko katika hali ya utata. Mfano, Mkaguzi wa Ndani anawajibika kwa nani, Afisa Kilimo na Mifugo wa Wilaya (DALDO), Mganga Mkuu wa Wilaya, Afisa Ardhi, Afisa Elimu wa Wilaya, Afisa ardhi wa Wilaya n.k wanawajibika kwa nani?

Hali hii inasababisha **'dual accountability'** jambo ambalo linasababisha nidhamu ya uwajibikaji kuwa duni.

Mheshimiwa Spika, Serikali za mitaa haziwezi kujiendesha na kuleta tija kama muundo wake wa ki-utawala na ki-uwajibikaji hautafanyiwa marekebisho makubwa ili kuondoa tabia ya mfumo wa kikoloni ya Serikali Kuu ya kuendelea kuzitawala na kuzinyonya Serikali za Mitaa. Kwa sababu hiyo, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala na Serikali za Mitaa kuandaa Muswada Binafsi wa Sheria ya Serikali za Mitaa kwa kuwa Serikali inaonekana haina nia ya kufanya hivyo, ili muundo na mfumo wa utawala na utendaji katika Serikali za Mitaa ufanyiwe *"Overhaul"* ili Serikali za Mitaa ziweze kujiendesha kwa tija na kufikia lengo la ugatuzi kamili wa madaraka – Decentralization by Devolution (D by D).

6. UFISADI KATIKA SERIKALI ZA MITAA UNAOFANYWA NA WATENDAJI WA SERIKALI KUU

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni haipingi kwamba kuna ufujaji wa hali ya juu wa fedha za umma katika Halmashauri zetu. Hata hivyo, viongozi wa Serikali Kuu ambao ndio watendaji (accounting officers) katika Serikali za Mitaa wamekuwa vinara katika ubadhirifu unaondelea huko huku wakijificha kwenye kivuli cha jumla cha ubadhirifu wa Halmashauri na kwaaminisha wananchi kwamba madiwani wao ndio wabadhirifu wakati wao ndio wasukaji wa mtandao wa wizi na wanufaikaji wakubwa wa fedha za walipa kodi.

Mheshimiwa Spika, Kama kweli Serikali hii ina nia madhubuti ya kusimamia matumizi sahihi ya fedha za umma basi ianze kwanza kusafisha mtandao uliowekwa wa wakurugenzi na wahasibu wa Halmashauri bila ya kufuata kanuni za ushindani (meritocratic principle) na badala yake unafuata kujuana na urafiki binafsi

7. PROGRAMU YA UBORESHAJI WA SERIKALI ZA MITAA. (LOCAL GOVERNMENT REFORM PROGRAM)

Mheshimiwa Spika, Programu ya maboresho ya Serikali za Mitaa iliyoanzishwa mwaka 1998 ililenga kupeleka madaraka kwa wananchi. Kutokana na ukaribu uliopo kati ya Serikali za Mitaa na jamii, Wananchi wana matumaini makubwa na

Serikali za Mitaa hivyo ngazi za chini katika Serikali za Mitaa zinahitaji kuwezesha sana kwa kuwa wao ndio wenye taarifa halisi za hali ya wananchi katika ngazi hizo.

Mheshimiwa Spika, Litakuwa ni jambo la ajabu kuzungumzia Serikali za Mitaa bila ya kuwahusisha Wenyekiti wa Vijiji, Mitaa na Vitongoji pamoja na wajumbe wao kama wanavyochaguliwa na wananchi katika maeneo husika. Wao ndio kiunganishi kati ya wananchi na ngazi za juu zinazofuata kuhusu suala lolote linalohusu maendeleo ya wananchi.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni ina mtazamo kwamba Kada hii ya Uongozi katika jamii ndiyo inayotakiwa kuwezesha ikiwa ni pamoja na kupatiwa mafunzo ya mara kwa mara kuhusiana na mabadiliko yoyote yanayotokea na ambayo yana uhusiano wa moja kwa moja na jamii. Mipango yote ya huduma za kijamii inatakiwa ianzie na kuendelezwa kutoka katika ngazi hii ya uongozi.

Mheshimiwa Spika, Ni katika muktadha huo ambapo Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni imekuwa ikisisitiza hoja ya kuwalipa posho ya majukumu Wenyekiti wa Mitaa, Vijiji, Vitongoji pamoja na wajumbe wao ili waweze kufanya kazi zao kwa ufanisi. Wananchi watakumbuka kwamba hoja ya kuwalipa posho wenyekiti wa Mitaa, Vijiji na Vitongoji ilikuwa ni mojawapo ya Sera za UKAWA kwenye ilani ya Uchaguzi Mkuu

uliopita. Tulipendekeza hivi kutokana na ukweli kwamba wenyeviti na wajumbe wao ndio wanafanya kazi za kuhamasisha wananchi katika ngazi za chini na wamekuwa wakifanya hivyo kwa kujitolea miaka yote.

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani Bungeni inaitaka Serikali kulieleza Bunge hili ina mpango gani wa kuwalipa posho ya majukumu wenyeviti wa Serikali za Mitaa, Vijiji, Vitongoji pamoja na wajumbe wao kwa kazi wanazofanya?

Mheshimiwa Spika, Katika bajeti ya Ofisi ya Rais – TAMISEMI, Serikali inaomba kuidhinishiwa shilingi bilioni 59 na milioni mia tano (59,500,000,000/=) kwa ajili ya uwezeshaji wa vijiji. Kambi Rasmi ya Upinzani inahoji, ni kwa nini uwezeshaji huo umeenda vijijini pekee usiende pia mijini ambapo Serikali za Mitaa huko zina changamoto lukuki zinazohitaji fedha? Aidha, Serikali imejipanga vipi kuweka mfumo wa usimamizi wa fedha hizo zisije zikaishia mikononi mwa watu binafsi na kushindwa kufikia lengo lililokusudiwa?

Mheshimiwa Spika, Kambi Rami ya Upinzani Bungeni inapendekeza asilimia 40 ya fedha hizo zitumike kuwalipa posho ya majukumu wenyeviti wa Serikali za mitaa, vijiji na vitongoji pamoja na wajumbe wao ili kuongeza ufanisi wa Serikali hizo katika maeneo yao ya kazi. Aidha, asilimia 60

inayobaki iende kwenye shughuli za kuchechemua uchumi ili kupambana na umasikini wa wananchi.

7. HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, Yapo mambo mengi sana ya kuzungumzia katika Wizara ya TAMISEMI kwa kuwa huko ndiko kwenye wananchi. Lakini inasaidia nini kujadili hayo yote gizani? Ni kwa nini Serikali haitaki wananchi wafahamu kinachoendelea bungeni?

Mheshimiwa Spika, Kambi Rasmi ya Upinzani inaendelea kuweka msisitizo wa Hotuba ya Kiongozi wa Upinzani Bungeni wa kuitaka Serikali iheshimu Katiba ya nchi na Sheria za nchi katika kutekeleza majukumu yake. Katika hotuba hiyo ya KUB imeabinika vilevile kwamba Serikali imevunja kifungu cha 41(1) cha sheria ya Bajeti ya mwaka 2015 na kifungu cha 18(3) na (4) cha Sheria ya Fedha za Umma ya mwaka 2001 ambavyo kwa pamoja vinaitaka Serikali kuleta Bungeni nyongeza ya bajeti ili kupata idhini ya Bunge ikiwa fedha zilizoidhinishwa awali hazikutosha kutekeleza majukumu yaliyokusudiwa, lakini Serikali mara kadhaa imefanya matumizi ya fedha za umma nje ya fedha zilizoidhinishwa na bunge bila kuomba bunge liidhinishhe bajeti ya nyongeza.

Mheshimiwa Spika,

Hiyo ni dharau kubwa kwa bunge na uvunjaji wa ibara ya 63(2) na 63 (3) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inayolipa Bunge mamlaka ya kuisimamia Serikali.

Mheshimiwa Spika, baada ya kusema hayo naomba kuwasilisha.

Japhary Michael (Mb)

WAZIRI KIVULI NA MSEMAJI MKUU WA KAMBI RASMI

YA UPINZANI BUNGENI KATIKA

OFISI YA RAIS – TAMISEMI

27 Aprili, 2016